

BIBLIJSKO - MOLITVENE ZAJEDNICE

SVETI PETAR I PAVAO

ISTOČNI RASKOL

Dva puta snažno je uzdrmano jedinstvo Isusove Crkve s obzirom na istok. **Bilo je to za carig. Patrijarha Focija 867.g. i Celularija 1054. g.** U posljednjem se slučaju to jedinstvo nažalost raspalo.

Krivnja?

Što je istina?

Političko, kulturno i crkveno ozračje. Situacija na zapadu

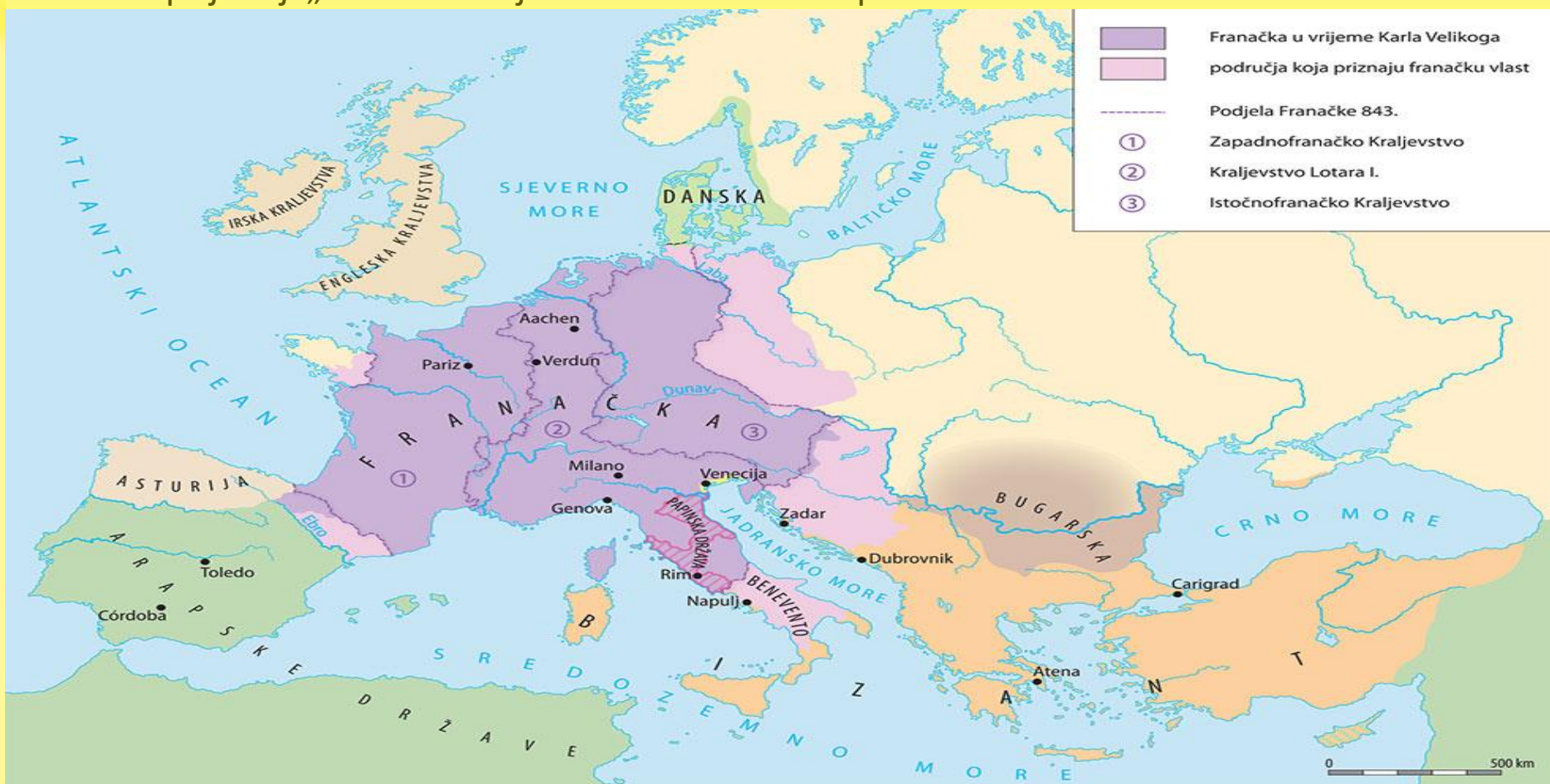
Nakon smrti **Teodozijeve 395 g. dijeli se Rimsko carstvo na zapadno i istočno**. Ubrzo dolazi na zapadu do provala germanskih plemena, pa **Alarih 410. osvaja Rim**. Padaju zatim **Hispanija**.

Galija, Britanija, Afrika. Zapadno rim. Carstvo definitivno propada za Odokara 476.g.

Germanski carevi više-manje poštuju neke Papine kompetencije, ti se narodi pomalo pokrštavaju, a pape taktiziraju, između germanskih vladara i bizantski careva, koji se sve manje mogu brinuti za njih i osiguravati ih. Stoga se papa Stjepan II. utječe Francima protiv langobardskih kraljeva (Pipinu malom) , koji mu 726. g. poklanja određene posjede (**začetak papinske države**).

To sve jače izaziva Istok, a vrhunac svega bio je kad je **Leon III na božićnoj Misi 800 g. u Rimu stavio na glavu Karlu carsku krunu**. Kako sve više postaje „kršćanski car“, uvodi latinski jezik, započinje veliku obnovu države. Na Istoku od samog početka postoji tijesna veza crkvene i vladareve politike. Njemački utjecaj u Rimu sve više povećava njihove shizmatičke sklonosti. Carevi žele utjecati na patrijarhe pod svaku cijenu. **Roman I** postavlja 933. g. svog 16-godišnjeg sina za carigradskog patrijarha (monah Polieukt) koji nisu pravili ustupke carevima i bili su neprijatelji „identificiranja“ crkvenih i carskih poslova.

Još Bizant nije proživio veliki šok zapada (krunjenje Karla 800.g.) ubrzo stiže i drugi: krunidba Otona Velikog 927. g. za cara. Toj nezdravoj situaciji uveliko doprinosi međusobno optuživanje Istoka i Zapada u stvarima vjere, predbacuju se „hereze“. Tako istočnjaci prebacuju rimskoj Crkvi od 4 do 600 „hereza“, kako se već u pojedino vrijeme tvrdilo. To su ponajčešće: post u subotu, Filioque, celibat, Papin primat, kasnije. **Čistilište, epikleza, dogma Bezg. začeca itd. Sve to čini tlo budućeg raskola.** Tako da se u Carigradu često ne spominju pape u liturgiji, Osim toga sve više raste težnja carigradskog patrijarha (a to je u interesu bizantski careva), da u popisu patrijarhata zauzmu 2. mjesto (28. kalc. kanon).

Focijev raskol

Focije je nećak patrijarha Terazija, najveći učenjak svog vremena. U času izbora za patrijarha bio je predstojnik carske kancelarije. Nasljeđuje patrijarha Ignacija, koji se silom mora povući jer je umiješan u intrige dvoga i vladajućih krugova. Kao laik na brzinu je posvećen prije Božića **858.g. i ustoličen za carigradskog patrijarha.** Ali ga već u veljači Ignacijeve pristaše svrgnu i ponovo postave Ignacija. **Focije na to sazove sinodu (179 biskupa) i to već u ožujku, te svrgne Ignacija.** Šalje poslanicu istočnim patrijarsima i skupa s carem Mahajlom III. pišu pismo papi Nikoli I. **Car moli Papu neka pošalje u Carigrad svoje legate.**

Car i Papa

Papa ratificira Focijev postupak, ali mu se Ignacijev slučaj činio nejasnim i šalje legats Radoalda od Porta i Zahariju od Anagnija da istraže Ignacijev slučaj, ali je za sebe zadržao pravo odluke. U travnju 861. g. zasjeda sinoda u Carigradu. Na dnevnom je redu Ignacijev slučaj. Legati su se od Focija i njegovih pristaša dali uvjeriti i ponovno proglašavaju Ignacija svrgnutim (**prekoračili su Papinu instrukciju**). U ljeto 861. g. Focije piše ponovno Papi da se opravda, te moli da iz Carigrada bez njegove preporuke ne prima nikakve poslanike.

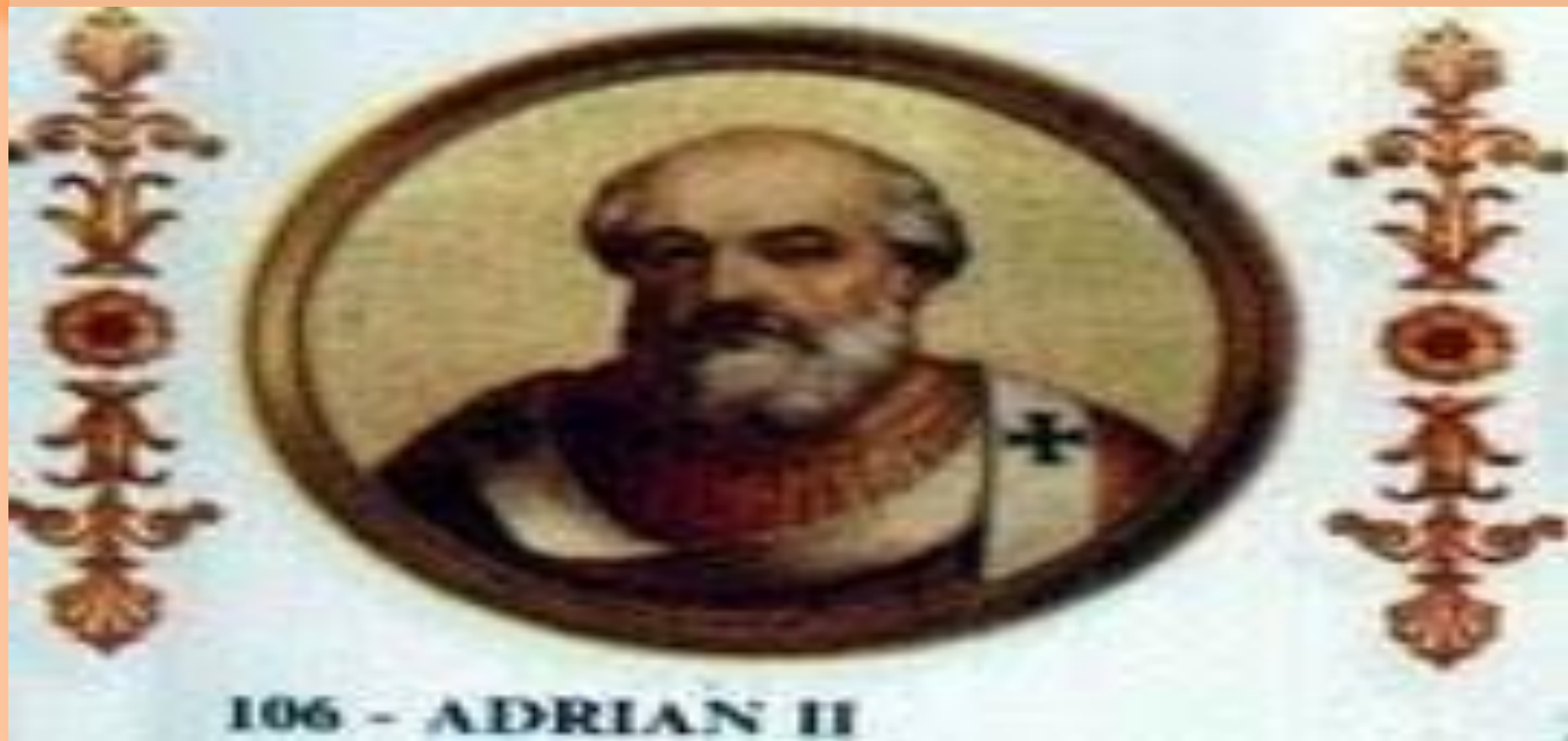

Papa odgađa rješenje, traži nove dokaze za Ignacijevu krivnju da se obnovi postupak. Ignacije sada šalje svoje ljude sa svojom verzijom. Papa u kolovozu 863.g. drži u Lateranskoj bazilici sinodu, na **kojoj svrgava Focija, poništava svrgnuće Ignacija i kažnjava legats. Na to se car Mihajlo III. s visoka obraća Papi (kao svom podaniku).** Papa mu odgovara na isti način. Papa je, ne obazirući se na dužnost svoje službe napao obrede grčke crkve, izvrgao ih ruglu. U svom pismu 28.9.865.g. predlaže Carigradu nove pregovore, ali na osnovu zaključka lateranske sinode. **No Focije ni car više nisu zato.** U proljeće 867 g. Focije ponovo šalje encikliku istočnim patrijarsima u kojoj grčke obrede, napada Filioque.

Iznenadna promjena

U kolovozu se u Carigradu sastaje sinoda koja svrgava Papu i udara ga anatemom. Piše pismo zapadnim kraljevima neka otjeraju Papu. **Ali – iznenada se sve mijenja. U Rimu umire papa, u Carigradu je ubijen prvi carev ministar. Mihajlo III. je dezorjentiran, svrgnut, ubijen. Car postaje Vasilije Makedonac koji mora tražiti potporu baš od Focijevih protivnika.** Stoga svrgava Focija, **vraća Ignacija 23. XI. 867..g.** Obraća se Papi, sada Hadrijanu II. Papa odgađa sa slanjem legata u Carigrad, pa u Rim dolaze zastupnici Focija i Ignacija. **U ljeto 868.g. zasjeda sinoda u Rimu.**

Ponovo se raspravlja o Focijevim postupcima. On je osuđen i svrgnut. Ako se pokaje, može biti prepušten laičkoj pričesti. Koji su potpisali akte sinode iz 867.g. mogu dobiti odrješenje samo osobno od Pape. **Jednako su tako svrgnuti svi, koje je Focije posvetio.** Ignacijevi biskupi koji su prišli Fociju mogu biti vraćeni ako potpišu posebni dokument. **Sinoda je zaključena svečanim spaljivanjem akata iz 867.g.** Papa šalje u Carigrad biskupe Donata i Stjepana, te đakona Marina (kasnije Papa) da tamo predsjedaju sinodi, ali bez raspravljanja, već samo da provedu zaključke. Sinoda je u Carigradu otvorena 5. X. 869. **u vrlo napetoj**

Dvanaest Ignacijevih biskupa i pristaša bili su jedini biskupi na sinodi, koju je vodio carev zastupnik. Na 9. sjednici bilo je **66 prisutnih**, a na završnoj **103**. Legati su se postavili krajnje kruto i nepopustljivo. Traže potpisivanje akata bez i najmanje diskusije. Car izjavljuje da neće potpisati akte ako se ne sasluša i Focije. **Focije prezrivo šuti**. Sinoda je zaključena 28.II. 870. i pobijedila je upornost legata. **Ignacije umire 23. XI. 877.g. i opet dolazi Focije**. Sada je Papa Ivan VIII. Kojemu je potrebna pomoć protiv Saracena koji nadiru, pa u Carigrad šalje biskupe Pavla i Eugeniya s pismima za cara i patrijarha Ignacija kako bi se postigao sporazum.

107 - JOHN VIII

U isto vrijeme carigradski kler piše Papi i moli priznanje Focija. Papa pristaje pod uvjetom da se Focije javno pred sinodom ispriča. Sinoda je održana u studenome 879.g. bilo je sedam sjednica na kojima sudjeluje **400** biskupa. Legati su „prestilizirali“ Papine zahtjeve. Focije se nikada nije ispričao, **no Papa Ivan VIII. je ratificirao zaključke sinode.** Godine 886. car Leon VI skida Focija s patrijarhijske stolice i dodjeljuje je svom rođenom bratu.

Jedinstvo je spašeno

Tako je završila afera s Focijem. Jedinstvo Crkve bilo je ozbiljno uzdrmano., dovedeno na sam rub – ali, ipak se je uspjelo održati. No stabilnost jedinstva je ozbiljno uzdrmana, i više se nikada neće moći popraviti. **Učinjeni su neki presedani s obzirom na rimskog biskupa i Petrovu stolicu.** Veze Rima i Carigrada sve više slabe ili se uspostavljaju prigodno zbog vojnih pomoći no ne liječi se bolest crkvenog jedinstva koje je ozbiljno napuklo. **Za manje od 200 godina ono će se posve slomiti., da se do današnjeg dana ne obnovi. Bit će to za carigradskog patrijarha Mihajla Celularija i rimskog pape Leona IX. godine 1054.**

Istočni raskol 1054.g.

Dogodilo se to za carigradskog patrijarha Mihajla Celularija (1043-1058). On je bio vladarski tip čovjeka, prodorna revolucionarna ličnost. Kao mladi aristokrata bio je umiješan u bunu, pa je za kaznu morao otići u samostan. **Tu je postao klerik, a za vrijeme cara Konstantina IX. Monaha (1042-1045) stiže veliki politički utjecaj pa ga ovaj 1043.g. postavlja za carigradskog patrijarha.** U to vrijeme vlada velika neovisnost carigradskih patrijarha od Rima, dolazi do velikog otuđenja. U Bizantu se vjeruje da su kršćanstvo, vjera, obredi, vjerski život samo tamo ostali neokrnjeni i sačuvani. Ideja prvenstva rimskog biskupa slabija je nego ikada i da se sve skupa još više zakomplicira, papinstvo se u to vrijeme povezalo s rivalskom silom, najopasnijim neprijateljem carstva u južnoj Italiji s Normanima. **I baš se normansko pitanje pokrenuti lavinu, koja će crkveno jedinstvo do kraja srušiti.**

Celularije je na postupke Rima oštro reagirao, i to velikim optužbama (subotnji post, kvasni kruh, Filioque....) , **a u samom Carigradu poduzima drastične mjere prema latinima** (zatvara im crkve, obeščašćuje beskvasnu euharistiju...) Patrijarhov propagandist nadbiskup Leon Ohridski upućuje pismo (grčko) tranijskom biskupu (zapravo Papi), a u njemu zahtijeva da latinska crkva napusti sve obrede koji se ne sviđaju Bizantu. **Talijanski biskup predaje pismo rimskoj kuriji (zapravo Papi), a kurija kardinalu Humbertu della Silva Candida da na nj odgovori. Humbert je čovjek nagao i temperamentan.**

U njegovu odgovoru ima izobličenja, sumnjivih uvećavanja, umetaka, imputira grčkoj crkvi više od 90 hereza, a svojom žestokom intonacijom daje malo nade sporazumu. 28. VI. 1053.

Leon IX papa pada u zarobljeništvo Normana i teško vrši svoje crkvene poslove. Ugrožen je i Bizant. **Car Konstantin IX. šalje rimskoj kuriji pismo želje za izmirenjem.** Kurija šalje poslanstvo na čelu s kardinalom Humbertom. Car ih prima sa svim počastima, ali prijem kod patrijarha nije uspio (Rimljani se tuže da im nije iskazano dovoljno časti, a patrijarha da nije bio pozdravljen u skladu s protokolom).

Bez riječi predali su pismo Rima (koje je Humbert sastavio), a Humbert se posvećuje agitaciji protiv Grka, dao je prevesti svoj polemični spis protiv Grka, **što je sve pomoglo Celulariju da okrene situaciju u svoju korist.**

Legati su zaključili oputovati neobavljena posla, ali su prije toga 16. VII. 1054. položili na oltar Hagije Sofije, svečanim činom bulu izopćenja patrijarha i njegovih pomoćnika, ohridskog nadbiskupa Leona i svih njihovih pristaša optužujući ih za herezu. Tekst je daleko prevršio mjeru, napao je i zakonite grčke običaje. **Papa Leon IX. već je odavno bi mrtav.** Ne znamo da li su legati to znali, no u svakom slučaju tekst je bio neodgovorna zloupotreba dogmatskih dedukcija. Legati su se ljubazno oprostili s carem koji je bio zbunjen i bula mu vjerojatno još nije bila prevedena. On pozove natrag legate da se to izgadi i oni dođu. **No, Celularije je mobilizirao narod, a on sam postavlja teške uvjete, tako da im je sam car preporučio neka oputuju.**

U nedjelju 24. srpnja patrijarh saziva sinodu. Događanje je interpretirao na svoj način, legati su diskvalificiran, bula prikazana kao izopćenje cijele ortodoksne Crkve. **Za uzvrat bačena je anatema (prokletstvo) na legate i one koji stoje iza njih.** *I tako se raspalo jedinstvo Crkve, da se do današnjega dana ne uspostavi. Bilo je to 24. VII. 1054. g.*

Ali sporno je da li je izopćenje uopće bilo valjano, pošto je Papa u to vrijeme već bio mrtav, a nasljednika još nije bilo, Tu je i netočno isticanje Humbertovog čina, jer on nije izopćio Crkvu (istočnu). Kao što ni Celularije nije izopćio Papu i rimsku Crkvu, već samo legate. S formalno – pravne strane nije učinjeno ništa što bi moglo govoriti o shizmi u punoj formi. **No shizma se stvarno počela događati.**

